Prabilę
eilėmis...

Pratarmė

Žmogus sudėtas iš stiprybės ir trapumo. Matyt, jam būtini abu pradai – racionalusis ir jausmai. Kad pasijustum savimi, kad save išreikštum, reikia pažinti visas savyje slypinčias galias. Viena iš jų – kūrybos galia. Visiems ji duota, tik kiekvienas savaip ją išreiškia. Kartais ši galia ilgai neatrasta tyliai tūno, neprovokuodama, nepretenzingai kukli, net neįtariama, neatpažinta. Ir reikia, kad kas nors būtinai ją išprovokuotų, sužadintų, kad ji prabiltų. O prabilti ji gali begale balsų, pavidalų. Viena iš tų kūrybinių galių yra poezija, žodis pakylėtas virš kasdienybės, kartais virš racionalios tikrovės.

Daug yra žmonių, bandančių užrašyti savo mintis. Iš to kartais gimsta atsiminimai, esė, miniatiūros, dienoraštis ar... poezija. Kūryba – nuolatinis atradimo džiaugsmas, pasitenkinimas, nepaisant kartais ir jos teikiamos kančios.

Šie kuklūs žmonės, virbaliečiai, tikrai nedrįsta vadinti poezija savo kūrybos. Tuo labiau, nemano save tituluoti poetais. Jie supranta, kad iki profesionalios poezijos... sakykim, šiek tiek kitas kelias, kita kryptis – sąmoninga, reikalaujanti tam tikrų pastangų, išsilavinimo, talento.

Bet kūrybinė galia yra duota visiems. Jos nevalia nepaisyti, paniekinti. Savo užrašytu žodžiu, kuris, visų pirma, yra skirtas sau pačiam, šia knygele mes neturime jokių pretenzijų, nesiekiame įvertinimų. Tiesiog išdrįstam pasikalbėti su jumis šiek tiek intymesne nei kasdienybėje vieni kitus pažįstam kalba. Tikimės būti išgirsti, nesvetimi, bet jokiu būdu ne kaip nors vertinami.

Knygelėje sudėta vienuolikos virbaliečių kūrybiniai bandymai. Galima nujausti, kad miestelyje yra ir daugiau žmonių, bandančių save išsakyti žodyje, poezijos posme, dainoj. Šį kartą suradome tiek. Gal ką nors ji paskatins išdrįsti parodyti niekam nerodytą savo kūrybą, pasidalinti savo sielos dalele su kitais... Juk visi žinom, – ne tik duona žmogus sotinasi...

Knygelės sudarytoja
D. Stankūnienė

DANUTĖ STANKŪNIENĖ

Virbalis
(mini poema)

Kadais Punios giria čia neįžengiama šlamėjo.
Laukiniai žvėrys buvo šių valdų karaliai.
Tik retsykiais, medžioklės ragui nuaidėjus,
atvykę kunigaikščiai pramogavo ligi valiai.

Iš girių šių išlikęs siauras tik ruoželis –
Virbalgiris – šalies botanikos draustinis,
kelis kilometrus nutolęs nuo miestelio,
didžiųjų girių likęs mažas palikuonis.

Čia žemės paribys. Dėl jo ilgai derėjos
valdovai Lietuvos ir Prūsijos karaliai –
kam gi priklauso šitos žalios gūdžios girios.
Tik Melno sutartis ginčams galą padarė.

Dar šimtmetis praslinks, kol į šį kraštą nykų
italė Bona Sforca pareikš savo valią –
įkurti miestą ne tik Užnemunėj garsų,
ir pavadinus Nova Volia, paskiria jam dalią.

Prekybą, amatus čia vystyt sugalvojo.
Ir atmatavus dvidešimt sklypų, palaiminus,
iš jų kelis pirmai bažnyčiai dovanojo,
pridėjus Vaišvilaičių ir Kybartų kaimus.

Tai buvo pats didžiausias suplanuotas miestas
šaly šešioliktojo amžiaus viduryje.
Net Kaunui kuriantis, neskirta šitiek vietos,
kaip Nova Voliai Užnemunės pakraštyje.

O kai jau gavo miestas Magdeburgo teises,
kai antspaudu ir herbu svarbą pažymėjo,
kalavijuotas angelas sparnus išskleidęs,
apgint jo šlovę ir žmonių valdas žadėjo.

Nuo amžiaus septyniolikto lig šiol byloja
seni žemėlapiai, tiek Lenkijos, tiek Prūsų –
vienas Virbalis pažymėtas atstovauja
lietuviškąjai plačiai Užnemunei mūsų.

Čia savo žemės sklypą Mažvydas turėjo.
tradicijas čia vokiečiai ir žydai ugdė,
namus, šventyklas statė, mokytis galėjo,
tikėjimas, tautybė sugyvent netrukdė.

Garsėjo miestas kažkada gražia bažnyčia
su Dievo Motinos paveikslu stebuklingu.
Atėjus prūsų valdžiai, vienuolynui nykstant,
vėliau jau nežinia kur ir paveikslas dingo.

Didikų giminės iš Naugarduko vaivada
po Šiaurės karo, maro, ištuštėjus miestui,
Virbalio seniūnu paskirtas Jonas Radvila
jau legaliai pradėjo svetimtaučius kviesti.

Iš Zalcburgo atvykę vokiečiai sumanė
įsteigti kapines ir savąją mokyklą.
Lig šiol išlikusi architektūrinė detalė –
čia evangelikų bažnyčia tyliai nyksta.

Karai ir maras gatvėm prašvilpė ne kartą.
Ne vieną kartą degė jis, ne kartą griuvo.
Didysis karžygys prancūzas Bonapartas
taip pat išdidžiai pro miestelį pražygiavo.

Triukšmingais jomarkais Virbalis pagarsėjo.
Vien tik žydų keliasdešimt buvę krautuvėlių.
Ką čia žydų – karčiamą miestelyje turėjo
net patsai parapijos šventasis klebonėlis.

Kai tiesė pirmą geležinkelį prie caro
kadaise – Kaunas – Karaliaučius pro Virbalį,
stotis ta lyg patyčiai vardą miesto gavo,
bet garsas jo, deja, nudunda jau pro šalį.

Stotis Kybartams bus labiau pasitarnavus.
O seni žmonės sako – taip daryta tyčia –
kad valdininkas, sukalbėt nepasidavęs,
pasuko geležinkelį, negavęs kyšio.

Kur knygnešių keliai nematomi vingiavo,
dar lietuvybės atgimimo rytui brėkštant,
čia kelerius metus Virbaly burmistravo,
mums žinomas gabus poetas – Mačys – Kėkštas.

O tuo pačiu metu čia dirbo, žmones gydė
jo suolo draugas buvęs, varpininkas kitas,
vis rūpinęsis knygnešiais ir lietuvybe, –
tai Kazys Grinius – būsimasis prezidentas.

Už miesto – Vigainės, kur buvusios ganyklos.
Šiandieną čia pušų gojelis, obeliskas...
Ir skaičius – dešimt tūkstančių – pasako viską
apie nepamirštą klaikią žmonių skerdyklą.

Tūkstančiai belaisvių rado vietą savo kapui.
Guli čia visa bendruomenė Virbalio žydų.
Miestas savo trečdalio gyventojų neteko
po baisiųjų Antrojo pasaulinio žudynių.

Daugybę dar vardų būt galima minėti:
gimė čia poetai, išmintingi filosofai,
inžinieriai, užsienio pasiuntiniai teisėti,
kunigai ir vyskupai, ir savanoriai...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Neišsipildė Bonos lūkesčiai ir viltys,
nebuvo lemta tapti didmiesčiu Virbaliui.
Bet išplanavimu išlikęs nepakitęs,
Virbalis šiandien – urbanistikos paminklas.

Kas gimė čia, tam nesvarbu, kad ir sunykęs,
prie didžio kelio Lietuvos prigludęs tyliai...
Virš balos jis, tarsi istorijos delne išlikęs,*
mums apie praeitį kaskart naujai prabyla...

*Viršbalovo – vienas iš Virbalio pavadinimų (rus.)

ELEONORA ŠAMBARAVIČIENĖ

Gimė 1942 m. Gyveno, mokėsi ir dirbo Virbalyje. Baigė Vilniaus universitetą, visą gyvenimą dirbo lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, daugiausiai metų – Virbalio vid. mokykloje.

Eiles rašė dar pati būdama mokinuke. Bet niekada nenorėjo spausdinti, nemėgo viešumos. Tačiau eilės išplito savaime iš lūpų į lūpas. Nemažai jų panaudota įvairių mokyklos renginių scenarijuose. Daugelis eilių yra virtę dainomis. Eiliavimo meno teko mokyti ir kitus. Ne vieną mokinį ir kolegą yra paskatinusi kurti, sugebėjusi pastebėti jų gabumus, polinkius. Ir šioje knygelėje spausdinamų eilių kūrėjams mokytoja taip pat mielai pabuvo eiliavimo konsultante.

Jaunystės sodas
(Virbalio parkas)

Miesto sodas – jaunystės šalis –
Iki šiolei brangus man dar vis.
Su takeliais, vešlia lapija,
Su alyvų dvelksmu vakare.

Senas gluosnis šukuoja kasas,
Ašarėle sužibo rasa.
Lėtai žengia gražuolė ieva
Tartum nuotaka balta skraiste.

Čia smuikeliai – žalieji žiogai,
Sidabriniai varpeliai – vaikai.
Trykšta oras vaikystės juoku,
Žaidžia saulė tarp liepų šakų.

Nusileidžia vakarė žara,
Ir pasklinda po sodą vėsa.
Tilsta trelės balsingos dienos,
Įsižiebia žvaigždelės tamsoj.

Kai esu vieniša, kai liūdžiu,
Į jaunystės aš sodą suku.
Tik takeliai, žalioji veja
Ir viltis susitikti tave...

Sugrįžau namo

Ilgesys mane ginė kas dieną
Prisiglaust prie senųjų šaknų.
Apkabinus kaštono kamieną,
Aš akimirkas brangias renku.

Čia svajonės lopšinėje supos,
Širdis džiaugės ir liūdo kartu.
Ir jaunystė su vėju nurūko,
Apsigobusi baltu šydu.

Baltos obelys, vyšnios prie kelio,
Oras pilnas alyvų kvapų.
Čia įspaustos mažylio pėdelės
Atsiliepia vaikystės juoku.

Kai naktis dieną miegui užkloja,
Nusileidžia žvaigždėta tyla,
Girdžiu vaikščiojant tėvą po sodą,
Liečiant dalgį rasota ranka.

Akyse margažiedžių gėlynų
Šiltą žvilgsnį mamos pajuntu.
Ilgesingai man sielą palyti
Ir nutolsta smėlėtu taku.

Ligi skausmo čia artima, sava.
Čia lengviau ir kvėpuoti galiu.
Sugrįžau ir džiaugiuos, mieli mano –
Vėl visi kaip kadaise kartu.

Meilė

Akimirka virto stebuklais –
Tikėt, netikėt negali:
Pakvipo alyvomis pusnys,
Užsidegė saulė nakty.

Šis jausmas kiekvieną aplanko
Gegužį, žiemos vidury...
Niekam nepranešęs iš anksto,
Pavasariu gimsta širdy.

Kaip žaibas kad perskrodžia dangų,
Kaip ašara vaiko skaidri.
Esi apgaulingas ir šventas,
Kančia ir palaima esi.

Tik mylintis sugeba guosti,
Jis sielvartą pirmas suras.
Tik mylintis moka aukotis,
Visas nugalėti audras.

Žvaigždė našlaitė

Šią naktį krito žvaigždės...
Tikra žvaigždžių liūtis...
Mes klaidžiojom apsvaigę,
O su mumis viltis.

Mažyčiai žiburėliai –
Lėmėjai ateities –
Į plaukus įsivėlė
Ir glaudės prie širdies...

Aušra kerus išvaikė
Mūs laimės didelės.
Tiktai žvaigždė našlaitė
Ligi mirties spindės.

Neišsakyti žodžiai

Aš vėlei ateinu smėlėtu takeliu,
Vėl mano rankose raudonos rožės,
Jos – paskutinįkart neištartas „myliu,“
Visi neišsakyti žodžiai.

Čia po aukštais klevais jau ilsis išmintis,
Darbai, kančia, gerumas, meilė.
Kelionėn ruošės be manęs tava širdis –
Aš niekad sau to neatleisiu.

Kai skęsta gėlėse visų mamų kapai,
Pavasaris ore plevena,
Tik skausmas ir kaltė, įstrigę lyg spygliai,
Kraujo lašais šią dieną mena.

Vėlinių naktį

Aš be jūsų tokia vieniša
Ir tokia nelaiminga jaučiuosi.
Žemę kausto rudenė šalna,
Skausmo ašarą stingdo ant skruosto.

Vėjas drasko nuo medžio lapus,
Mirties šokiui įniršęs skraidina.
Šie lyg paukščiai suglaudžia sparnus,
Krinta žemėn ir amžiams užminga.

Nuogos šakos, tyla ir nakčia
Kapo gėlės lyg snaigės baltuoja,
O tarp jųjų raudona rože
Širdis mano lig šiolei kraujuoja.

Skausmo šauksmas

Kažkas taip skaudžiai sudejavo:
Lyg smuiko užgauta styga,
Lyg gervių klyksmas iškeliavo,
Lyg laivo burė nuplėšta.

Vos šitą aimaną išgirdus –
Neabejoju – tai kančia –
Mana širdis šalčiu sustingsta,
Suvirpa pagauta paukšte.

Ir slenka valandos bejausmės,
O prieš akis vien nežinia,
Įsiklausau į šitą šauksmą –
Tai jis vaitoja manyje...

Nepalik vienumoj

Tolsta ir tolsta didžiuliai laivai,
Net nepažvelgę į krantą.
Tyliai, be žodžių pušelė antai
Savo likimą aprauda.

Ašaros medžio lyg kraujo lašai
Gerias į smėlį ir stingsta.
Bangai nuplovus į dugną giliai
Gintaro atšvaitu virsta.

Plaka ją vėjas, laižo žaibai,
Lanksto lyg nendrę laibutę.
Ilgesiu akys patvinę ilgai
Žvelgia į tolį nuliūdę.

Už horizonto jau dingsta laivai.
Kur mano laimės valtelė?
Nesulaikytų pavojų šimtai
Leistis į tolimą kelią.

Šildyk sužvarbusią ryto rūke,
Šildyk, vilties kibirkštėle,
Tik nepaliki vienos tamsoje,
Prieplaukon laimės lydėki.

Tikėk

Seniai keliauja per pasaulį žodžiai,
Tokie tikri, kaip išmintis gili.
Tikėjimas ir Meilė kelią rodo
Ir nesuklupti padeda Viltis.

Kada sunku, kada jauties išduotas,
Nusivylimas netelpa širdy,
Nusišypsok, lai akys tavo juokias,
Surask draugus, kurie tavęs verti.

Dažnai vienam palankūs pučia vėjai,
Tiesiausią kelią pirmas jis suras.
Kitam sėkmės likimas pavydėjo,
Tik nežinia, kuris laimingu taps.

Tiesos ieškojo pasakų herojai,
Tiesos dar ieškome ir mes.
Tik klystkeliuos rasta ji bus tavoji,
Nes tikra, kas pasiekta per kančias.

JOANA JANKAUSKIENĖ

Virbalyje – 14 metų. Anksčiau gyveno gimtajam kaime, taip pat Vilkaviškio rajone. Gimė 1932 m. Didelių mokslų neteko ragauti, ko šiandien labiausiai Joana ir gailisi. Rašyti pradėjo taip pat būdama brandaus amžiaus. Nė vienas tikras poetas, ko gero, neprirašė tiek eilių savo tėviškei, kiek Joana. Apie ką ji bekalbėtų savo eilėse, vis tiek viskas susiveda į jaunystės laikų nostalgišką gimtinę. Tai ir yra jos kūrybiškumo ištakos, teikiančios jėgų ir kasdienybei.

Nemažai Joanos eilių ir prozos vaizdelių yra išspausdinę rajoninis „Santakos" laikraštis,„Valstiečių laikraštis", iš jų yra gavusi ne vieną prizą ir apdovanojimą.

Joana aktyvi bibliotekos skaitytoja, klubo „Pavakarys" narė, kurio susibūrimuose taip pat dažnai paskaito savo kūrybos.

Vienumoj

Ne aš viena taip gyvenu, –
yra daugiau tokių žmonių...
Apgaubia žemę jos tyla,
lyg pilko liūdesio gėla.

Ir būna liūdna ir nyku,
kai krinta lapai nuo šakų.
Atvėsta plėnys pamažu
sudegusių seniai laužų...

Ar dar ilgai mane kankins
tas viesulas naktim nykus,
minčių manųjų ūžesys,
vienatvės mano liūdesys.

Prieš rytą nelauktai visai
baltais žirgais atlėks sapnai.
Regėsi – vidury dienos
balti pusnynai suliepsnos...

Kad galėčiau

Kad galėčiau – balandžiu pavirsčiau
ir į savo tėviškę nuskrisčiau,
apie sodybą ratus apsukčiau
ir kasdien linksmai burkuočiau.

Kad akmeniu pilku pavirsčiau,
į tėviškę greita aš nusirisčiau,
palikčiau tik rasotą brydę,
kur rugiagėlės kas metai žydi.

Jau seniai manęs sodžiuje laukia
plačios liepos, berželiai balti.
Ir gandrai mojuodami šaukia,
ir jazminų žiedai nekalti...

Kodėl taip į tėviškę traukia?
Skubėtume, bėgtume tekini.
Oras ir vėjas ten šitaip kvepia
liepom, alyvom, medumi.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Kai pagalvoji – atrodo banalu ir kvaila –
jau nebėr jaunystės ir sveikatos gaila.
Viską jau pasiėmiau, ką Dievulis davė,
laikas viską dildė, laikas viską šlavė.

Jau tikėti negalėsiu, kuo seniau tikėjau,
Jau kentėti nemokėsiu, kaip kadais kentėjau,
kaip koks daiktas jaučiuosi susidėvėjus,
mintys ūžia galvoje tarytum šaltas vėjas.

Tartum vėjas lekia valandos, tarytum vėjas...
Praeitis – sudilusi, į dulkes subyrėjus...
Stoviu tarpe šukių – ir nei verkt, nei juoktis,
žinau, kad nepajėgsiu šitų šukių suklijuoti.

Medis

Praeidama žvelgiu į šimtametį medį.
Ko mano liūdnos mintys gedi?
Kai aš jau būsiu tenai, po smėliu,
jis vis dar šakosis šitoj pakelėje.

Gal iš to medžio sukals kažkam karstą,–
gyvenimas kartais ima ir apkarsta...
Medeli, galiūne, kol dar esi gyvas,
gyvuoki, žaliuoki, gerki žemės syvus.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Palikau gimtus namus,
kuriuose užaugau,
palikau žydinčias pievas,
kur drugelius gaudžiau,
palikau tuos dirvonus,
kur linelius roviau.
Užžėlė takeliai žole,
kuriais kasdien bėgiojau,
vaikščiojau, dainavau
ir apie ateitį svajojau.
Bet vedė ilgesys namo,
beržai linksmi klegėjo...
Tai ko širdy taip neramu?
– Gyvenimas per greit praėjo.

Sapnai

Iki pusiaunakčio užmigt sunku,
sulaukti negali sapnų,
kurie anksčiau mane sušildė,
lyg mažą verkiančią nutildė.

Užmigo žemė jau seniai,
languos užgeso žiburiai.
Tylu, ir paukščiai jau negieda,
o man net ašara nerieda...

Kai užmiegu, tuomet sapnai
staiga ateina iš tenai,
kur seną dalgį tėvas plaka,
per pievą nušienautas takas...

Ir plakti pradeda širdis,
iš kur atplaukia praeitis...

Gimtinė

Aš myliu gimtinę brangią
ir vaikystės takelius,
kur prabėgo dienos jaunos
ten tarp žydinčių gėlių.

Ta žemelė mus maitino
rupia duona rugine,
tose pievose šaltiniai
atgaivindavo mane.

Kasmet obelis saldinė,
apsikrovusi žiedais,
mus pavasariais svaigino,
balto nuometo kerais.

Dar gandrai tebekalena,
kaip vaikystės vakarais,
ir upelis dar čiurlena,
žuvys nardo kaip kadais...

Gimtas namas

Prie gimtinės namo rymau
ir dairaus aplinkui:
senos obelys pasvirę
ir jų šakos linksta.

Nežymi brydė takelio,
kur kaštonas šlama,
ir šiaudais dengta klėtelė,
tik tavęs nėr, mama.

Už kalnelio auga pušys,
snaudžia, šlama tyliai.
Sutemų migloj suklusę
kalbasi nebyliai.

Gal jos atmena vaikystę,
mano vasaras, žiemas.
Tavo pasakas, mamyte,
šlama tyliai per dienas.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Girdžiu prieš lietų giesmę aš griežlės,
Matau kaip saulė debesin pranyksta.
Ir kvapas ką tik nupjautos žolės...
Kalnely tyras šaltinėlis trykšta.

Aš mintimis skubu prie seno namo,
Ten liūdi vienišas apleistas kiemas.
Čia mūs visa šeima kadais gyveno,
Kasdien kvepėjo šviežias pienas.

Graži be galo, Tėviškėle mano,
Pusnynuos maudais, ar marguos žieduos.
Rudens gėrybes krauni mums ant stalo,
Atminty susprogsti medžių pumpuruos.

Klegesys varnėnų, tulpių grožis lieka...
Kaip gražu pavasarį – sakydavo mama.
Pievoje griežlelė savo dainą traukia
Mums tada atrodė – bus taip visada.

Ruduo

Ruduo. Pageltę lapai tyliai krenta,
apdengia mano tėviškės takus.
Be gailesčio jų vėjas neaplenkia –
plėšia jau ir tuos paskutinius.

Širdis dar mena šiltą vasarą
ir krykščiančius paežerėj vaikus.
Kodėl per skruostą nuriedėjo ašara?
Ko tas ruduo toks greitas, toks skubus?

Su gervėm žąsys klykdamos išskrido.
Laukuose liūdna ir kažko graudu.
Jurginai geltoni palangėj dar žydi,
taip laikina viskas – ligi pirmų šalnų.

Ir obelį prie seno sodo tako
jau greit apklos balta šalta pusnis.
Apmirusios baltų alyvų šakos
eiles per žiemą danguje rašys.

Kelias

Toks ilgas, tolimas kelias
į žemę iš aukšto dangaus.
Ateina juo Dievas – vaikelis,
ateina išgelbėt žmogaus.

Džiūgauja skliautas padangių,
Uždega savo žvaigždes.
Ir širdy žemai nusilenkęs,
aš einu pasitikti Tavęs.

Tu ant savo mažų rankelių
mums ramybę šventą atnešk.
Nepraeiki, meldžiam, pro šalį,
mūsų tautą iš skurdo išvesk.

Pavasaris

Ledai suskils, ir vėl marmės upeliai,
Pradžius gimtinėje pilki takeliai.
Pasveikins pempės, palinkės gyvuot.
Griaustinis žadins žemę sužaliuot.

Viltim lietaus lašai pabels į langa.
Vaivorykštė spindės per visą dangų.
Pavasaris vėl žadins gamtą atsibusti.
Gyvybės balsui kerinčiam paklusti.

Tik kas nubalins senas obelis sode?
Įkels į beržą inkilą, skristi išleis bites?
Kas dalgį, pasiilgusį žolės, išplaks,
Kai katinas iš dubenio palietą laiką laks?

EUGENIJA AVIŽIENIENĖ

Dar viena Virbalio mokyklos mokytoja, šįkart – pradinukų. Gimė 1941 m. Eugenija nevadina savęs rašančia ar kuriančia. Tiesiog kitų paprašyta, surado savo užrašuose keletą bandymų sueiliuoti, dažniausiai tam tikromis progomis, kai nesurandi niekur kitur tinkamo teksto. Ji pripažįsta, kad per tiek darbo su vaikais metų, buvo prirašyta tikrai nemažai proginių eilių, scenarijų šventėms, vaidinimų karnavalams.

Matyt, mokytojo darbo specifika reikalauja tokių sugebėjimų, kad tarp šios profesijos atstovų dažniausiai galima atrasti rašančių ar šiaip kūrybingų žmonių.

Eugenija Virbalyje gyvena jau 30 metų, todėl save laiko tikra virbaliete.

Mamai

Dažnai kartoja mano lūpos –
Esi brangiausia, mama tu.
O tu tyli, lyg negirdėtum
Už amžiaus durų užvertų.

Kai būna liūdna ir nyku,
Žinau, – tavęs pasiilgstu.
Miškus ir pievas išklajosiu,
Sakyk, kada ir kur surasiu?

Ruduo. Vėjelis tyliai šlama,
Ir naktys be šviesių žvaigždžių.
Suprask, brangioji mano mama,
Kaip be tavęs gyvent sunku.

Ant tavo kapo kauburėlio
Visom spalvom gėlelės sužydės.
Mano širdis – maža lakštingalėlė
Tau dieną, naktį vis čiulbės.

Tyri lakštingalų balseliai
Apie tave tyliai skardens.
Miegok, ilsėkis, brangi mama,
Ir lauk savo dukters.

Mano kelias

Lai visos jūsų dienos būna šviesios,
Giedra padangė ir rami naktis.
Ir mano kelias visad būna vienas –
Jūs mano džiaugsmas, nerimas, viltis.

Išnyksta nerimas. Širdy taip gera,
Kai pažvelgiu į žingeidžias akis.
Skubu su jais prakalbinti Sezamą
Ir mokslo lobių atrakint duris.

Laiminga, nes gyvenimas man leidžia
Nesenti, net pavirst mažu vaiku.
Drauge šėlioti, šūkauti jie geidžia,
Svajoti skrendant pasakų laivu.

Rugsėjai keičiasi, vaikai jau bėga
Ieškoti gilesnės žinių versmės...
Širdis mana mokykloj pasilieka
Su skambučiu vėl prie pirmos raidės.

Druskininkai žiemą

Toks tyras oras. Ir aplink tylu.
Girdėt – genelis medyje stuksena,
Kaip voveraitės liuoksi tarp šakų
Ir iš slėptuvės riešutus gvildena.

Švelnutės snaigės leidžias pamažu,
Lyg žiedlapiai obels ore plevena.
Tiesiu rankas ir, rodos, pakylu...
Vaikystės pasaką čia viskas mena.

Jau vakaras. Lyg nuostabiam sapne
Įsižiebia visų spalvų girliandos...
Dabar esu lyg žydinčiam sode,
Kur vasarėlės jau apsigyventa...

Ir nesvarbu, kada buvotum čia:
Ar gruodį šaltą, kovą ar birželį, –
Ilsėsis tavo kūnas ir dvasia
Nepaprastai žaviam gamtos kampely.

Dukros gimtadieniui

Prabėga metai tekini,
Lyg paukščiai pralekia pro šalį.
Jie skęsta, skęsta užmaršty,
Tik metų derlius nuolat dera.

Pavasariais, pilnais žiedų,
Ar vasaromis apsvaiginti,
Rudens auksinio dosnumu –
Tada mes pradedam gyventi?

Tų metų skubančių tėkmėj
Surasi savo tikrą kelią.
Tave gyvenimo žvaigždė
Lydės ilgai, brangi dukrele.

BIRUTĖ NAVIKAITĖ – DRUNIENĖ

Gimė 1955 m. Būdama dviejų metų sugrįžo su tėvais iš Sibiro tremties. Niekas net neįtaria, kad kartais savy susikaupusius jausmus bando išsakyti žodžiais popieriaus lape. Tai daryti Birutė pradėjo neseniai, vos prieš kelerius metus. Kartais jai tai panašu į dienoraščio rašymą, tik glaustai, koncentruotai, be datų. „Labai nedrąsu kam nors rodyti tokią rašliavą", – sako ji, paskatinta draugės nebijoti savęs. „Mes ne poetai, mes tik bandom taip pasakyti, kas yra mums svarbu. Taip, kaip mokam." Bet mokytis juk nevėlu niekad...

Ant stalo dega žvakė.
Jos tokia kerinti šviesa...
Žiūriu į ją – prisiminimai
plaukia, plaukia...
Ramybė, šiluma, šviesa...
Gerai įsižiūriu –
juk žvakė verkia...
Nurimk, širdie, gana prisiminimų.
Ne viskas vien tik liūdna buvo praeity.
Ramybės angelas virš žvakės tyliai sklando.
Man reikia šios šviesos ir šilumos.
O gal ir ašarų šitų.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Šermukšni,
subrandink greičiau raudonas savo uogeles,
raudonus kraujo lašelius.
Ateis ruduo – tegul jie krenta
šitie lašeliai iš kraujuojančios mano širdies.
Lai kabo kekės raudonų uogelių,
kaip spurda mano mylinti širdis –
raudona, tartum tavo uogų kekė.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Sūnau,
surink ryto rasos lašus,
priviliok saulės tekėjimą skaidrų
ir suvilgyk motinos veidą.
Supilk pirmus saulės spindulius
ant motinos akių.
Ir tavo motina vėl bus graži, laiminga.
O jos širdis visuomet liks jauna.

DANUTĖ MAŽEIKIENĖ

Virbalyje išlikę jos giminės kelių kartų šaknys. Atsidavusi šeimai. Būdama meniškos prigimties, su meile ir išugdytu estetiniu poreikiu puošė savo namus, aplinką, ją nuolat sušildydama savo rankdarbiais, siuviniais, nėriniais, mezginiais. Labai myli gėles, seniau kepė puikius tortus. Dabar sveikata jau diktuoja savo sąlygas... Eiliuoja seniai, bet niekada niekam, išskyrus šeimos narius, tų eiliavimų nėra rodžiusi.

Seseriai

Ant Vizbaro kalnelio,
prie Puniškos upelio,
kur stovi sodyba žalia,
ten tavo gimtinė,
skambėjus lopšinė,
jaunystės nuskridus svaja.

Basų tavo kojų
išminti takeliai,
žalieji kalnelio šlaitai.
Tos tavo prabėgę
jaunystės svajonės
išliks širdyje amžinai.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Gili naktis. Tiktai dausų mėnulis
nedrąsiai žvelgia į akis.
Ir rodos, kad žvaigždžių tėvulis
kažką man tyliai pasakys.

Už lango žvaigždės spindi, tviska,
lyg džiaugsmas švyti jų veiduos.
Kas man ištars malonų žodį?
Kas širdį verkiančią paguos?

Girdžiu kaip beržas tyliai šnara,
tarsi kartodamas žodžius:
Ateik, ateik, brangioji mama,
ateik, paguosk nors per sapnus...

Seseriai

Virbalyje – liepos ir saulė,
varnėnų švilpauja pulkai.
Ten tavo vaikystės pasaulis,
kurį jau seniai palikai.

Ar atmeni liepas, sesele,
Jas dar mokinė sodinai.
Prigijo, vešliai sužaliavo
ir šlama kasmet išdidžiai.

Tik obelys mūsų sodely
paseno, sulinko visai.
Prabėgo jau šitiek metelių, –
Pasikeitė mūsų veidai.

Ar pameni, kelias kaip dunda –
kai vykstam Onos atlaidų?..
Širdy kažkas nuolat pabunda,
ko niekur niekaip nerandu...

Pašlaitėj nedrąsiai žibutės sužiuro,
karklai nuputojo kačiukais baltais.
Ko rymai, ko lauki, motule brangioji?
Ko stovi prie vartų, į kelią dairais?

Ateisim visi mes prie šventinio stalo.
Puikuosis gvazdikai, pyragai garuos.
Ir sveikins anūkai, linkėdami gero...
Kiek žvilgsny tavajam geros šilumos.

Stebėsies, kaip greitai anūkai užaugo.
Vaikai jau pražilo, ir jausies sena.
O mes nuo glamonių tavųjų sušilę,
norėsim tikėti, kad tu amžina.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Balta balta kaip sodo obelėlė
mūsų motulė nyko pamažu.
Karus ir pokarius, ir mus pakėlus
ant savo darbščių rankų mylinčių.

Daug kartų žemė sukos apie saulę,
kaip mes apie jos glostančias rankas.
Net nepajutom, kai ir mes pasenom
Ir išsisklaidėm tartum avys po lankas...

Panyra vakaras į rausvą žarą,
ir ruošia patalą dangaus skliautai...
Taip mūs motulę mielą, brangią, savą
gimtinės smėly priglaudė kapai.

DANGUOLĖ SAKALAUSKIENĖ

Gimė 1955 m. Virbalyje gyvena 10 metų. Tikra suvalkietė. Rašinėja nuo mokyklos laikų. Anksčiau dar ir neblogai piešė. Eilėraščius atnešė jos dukra, kuri ir buvo pirmoji jų vertintoja. Pati savo eilių nebrangina. Niekad ir nesusimąstė, kad reikėtų juos kažkaip sutvarkyti, kam nors parodyti. „Mėtosi jie ant visokių skiaučių, kvitų lapelių...“ – nepagarbą kūrybai išdavė dukra. Žodžiu, tikra menininkė... Danguolė mėgsta augalus, gėles. Pavasariais kartu su jais atgyja – sėja, sodina, laisto, ravi... Žemės darbai labai prie širdies.

Apsikabino rudenėlis
berželį, klevą, uosį.
Vėjas jų garbanas suvėlė,
o aš dar vasaros ilgiuosi.

Balučių drumstos akys
į dangų tingiai žiūri.
Berželis, klevas, uosis
jau garbanų neturi.

Sušalęs šlapias žvirblis
pastogėn skuba lysti...
Berželis, klevas, uosis
baltais pūkeliais spindi.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Iki skausmo paraus putinai,
šaltom ašarom lietūs taškysis.
Ar žinai, kad praeis visa tai.
Vėl žibutės ant šlaito šypsosis,
medumi pienės vėl pradės lyti.

Nesidžiauki, kad daug atradai,
Neliūdėk, kad iš kelio išklydai.
Žemėj mes tik mažyčiai žiogai,
puolę, kėlę, šviesos neišvydę.
Laisvės paukštį kažkur paklaidinę...

Pažliugo rudenio dangus.
Ir medžiai stovi nusiminę.
O aš žvalgaus vis į laukus
į tą pajuodusią maklynę...

Tarsi nebuvo pievoje žiogų.
Bitės medunešio dūzgimo.
Joninių laužo, šokių ir dainų,
aistringųjų atsidusimų...

Glaudžiuos prie židinio ugnies,
prie jos alsavimo svajingo,
bet viduje kažkas vis tiek
kovo varvekliuku sustingo.

Bijau, kad nepabusiu jau
iš to bejausmio gruodžio miego.
Ir neįstengsiu parašyti tau
eilučių šitų tarsi atminimo.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Rudenio lapai draikos be vardo,
lyg nuotraukų skiautės iš praeities.
O medžių šakos, vėjų išbartos,
laukia pavasario, kaip aš vilties.

Suklumpa vėjas juoduos arimuos
ir lyg girtuoklis – kad uždainuos!..
Iš kur stiprybės tiek medis ima –
darganom praustas, vėjuos siūbuot.

Vėl sniego ašara ritasi langu –
nei lapai šluostys, nei vėjas guos...
Stoviu lyg plikas medis padangėj
be praeities, su ateitim miglos...

Kodėl turiu tylėt,
jei rėkti noriu.
O ir rašyti nedrąsu –
lyg ką padarius blogo.

Kodėl slepiu akis,
po pirštine juoda.
Man kartais nusispjaut
į jūsų gražius norus.

Esu tokia, kokia esu –
Nuteiskit ar pasmerkit.
Visai vienai man nebaisu.
Tik kuo toliau paleiskit...

Esu tokia, kokia esu, –
kokia ir būti noriu.
Kartais kylu virš debesų,
lyg Bairono dvasia be svorio.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Jei mokėtum
žvaigždynus skaityti,
ryto, vakaro žarą suprast,
nereikėtų man šitų eilučių rašyti,
siųsti savo mintis į dausas.
Kaip ilgiuosi tavęs, –
katinai pilnaty tesupras...

JŪRATĖ ŠUKYTĖ

Gimė 1971 m. Filologė, dirba mokytoja Virbalio vid. mokykloje. Baigė Vilniaus universitetą, magistrė. Labai mėgsta savo darbą. Sugebėtų rašyti daugiau, bet labiau patinka tai „išpešti" iš savo mokinių. Jos mokiniai yra dalyvavę daugelyje konkursų ir tapę prizininkais.

„Buitis vargina, pamokos – atgaivina", – sako mokytoja, kuriai darbas yra pašaukimas.

Jūratė – aktyvi mokyklos bendruomenės ir miesto bibliotekos renginių organizatorė, pagalbininkė ir lankytoja.

Utopinis

Yra projektas
ir net ne tai
o būsena daugiau
paskui vieta ir veiksmas

žydinčių lelijų miestas

kas pirmas patikės

Po lietaus

Balto rūko pursluos
sukas lapų svajonė
prie aplytos tvoros
šneka vėjas ir žmonės

apie mirusį drugį
ir jo sielą dangun
vakar nuneštą vėjo
kai kvepėjo lietum

Vilkas avietyne

Tarsi
matau
vilką,
ateinantį
į avietyną –
kiek prigulęs
lenkiasi
uogų –
iš karto suima kokias septynias
su lapais ir mažais šapeliais
kramto
ryja
vos jausdamas kaip gera

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ir vėl prigula
lenkiasi
iš karto suima daugiau vis
ryja
nesidairo
niekas neatims

Rytietiškos variacijos

Skiriu Z.

I

Mėnuo iš lėto užsimerkė.
Gondola sustojo – nematė, kur plaukti toliau.
Tada ji turėjo žvilgtelėti į viršų.

Dangus buvo tamsus.
Tik vėjas iš aukštybių nešė lėtą aimaną.
Vos vos sujudėjo vanduo.
Gondola vėl dirstelėjo viršun.
Mėnulis iš lėto ėmė ryškėti.
Dabar jiedu jau žiūrėjo vienas kitam į akis.

Po akimirkos – ilgesingai.

II

Išplaukdami nieko daugiau neimsime,
tik didelį molinį ąsotį.

Juo semsimės vandenį, gersime ir prausimės,
o vidun – į patį dugną – mesime mažas
kriaukleles ir akmenėlius.

Paviršiumi plaukios visokie žiedlapiai
ir seniai mirę besvoriai vabalai.

Ten įleisime ir medžio šešėlį,
ir paukščio balsą,
priglausime krentančią plunksną.

Kaskart žiūrėsime vidun
atpažindami save ir daiktus,
išskirdami esmę, suliedami turinį su forma, –
semsime ir pilsime patį gyvenimą.

2007–2008

Triptikas pelėdai

I

dvi akys
spokso
į mane

nesu mačius
nieko
tikresnio
ir šventesnio

visą
gyvenimą
nuo ryto
iki vakaro

iš kopų
smėlio
ir pušų žievės
dėliočiau
lietuvišką
mandalą

pelėdos
akis

II

žiūriu
į diską,
tavo akis

mano mieloji
Tyto alba

noriu
tenai
gyventi

III

pelėda
ant tvoros

vis tupi
iš tolo
atrodo
kad kabo
molinis
ąsotis

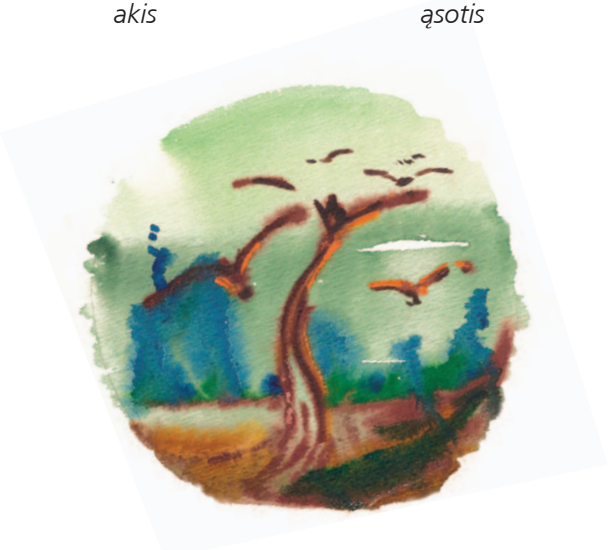

Diptikas katinui
(įvairiais metų laikais)

Skiriu dukrai Lelai

I

Baltas noras

Kas baltai nudažė medį?
Kas baltai nudažė tvorą?
Baltas katinas ant sniego
Gaudo savo baltą norą.

Skrenda noras – baltas paukštis,
Katinas – kartu.
O senolės varnos rėkia:
– Tai gražu! Tai gražu!

II

Rainys Žalys

žybsi katino akis
kaip pavasario liūtis

nieko saulei
nesakys
užsimerks
paskui mąstys:
ar ilgai jis
bus rainys

kai aplinkui
žalia viskas
rainio akys
žalios tviska

gal ir jam
jau ryt poryt
kas sušuks
rainy žaly

REGINA TIČKIENĖ

Gimė 1959 m. Dirba Virbalio mokyklos pradinių klasių mokytoja. Virbalyje gyvena jau daug metų, į kurį su šeima atvyko iš Marijampolės rajono, šiek tiek ragavo kultūrininko darbo. Baigė Šiaulių pedagoginį universitetą. Be galo atsidavus darbui, vaikams ir savo šeimai. Eilėraščių surado iš ankstesnių užrašų.

Būna dienų

Būna dienų, kurios kaip stiprus vėjas
vis neša tave kažkur tolyn
į ateitį, į užmarštį, į nežinią,
o gal net nesvarbu kurion kryptin...

Būna dienų, kai tau krūtinę slegia.
To nerimo kalbos nesuprantu.
Lyg nieko blogo būni nepadaręs,
o tuo pačiu metu jauti – sunku...

Būna dienų, kai pripažinti tenka,
kad laikas jau sustoti, pamąstyt,
surast jėgų, nors džiaugsmo upė senka,
juk jų savam kely tikrai turi.

Būna dienų, kai sau tvirtai pasižadi,–
gyventi dėl savęs ir dėl kitų tik taip,
kad likus vos vienai gyvenimo akimirkai,
nesigailėtumei, jog gyvenai...

Atverki širdį

Atverki širdį laimei,
nors gal ir nežinai, kas ji:
akimirka, minutė, valanda,
gal tik sekundė džiaugsmo patirta.

Atverki širdį draugystei,
naujai, nežinomai, tikrai.
Švelnumas te neleidžia klysti,
užvaldo tik tikri jausmai.

Atverki savo širdį meilei,
nors gal ji dar nepatirta,
tik išsvajota, susapnuota,
svaigi, trapi, nesužeista.

Akimirka iš praeities

Skambi daina užvaldė jausmus,
nunešdama į praeities krantus.
lyg medžių šakos glostė rankas,
o man į delnus vis krito kažkas...

Gal tie lašeliai skaidrios rasos
man suspindo svajonėm delnuos?
Gal ten buvo ašara iš praeities,
gal tik akimirka tiesos, vilties?

Tegul paliečia ši akimirka trapi
ne tik rankas, visas širdies kertes,
melodija užlieja praeities krantus,
kartodama – gyvenimas yra brangus.

Aš paukštis, pakilęs mėlynėn būsiu,
nenorintis leistis žemyn.
Tik aukštybėj sparnai man paklustų,
norėtųsi skrist vis pirmyn.

Aš vaikas, nuklydęs vaikystėn būsiu,
pasidžiaugti sena svajone.
Kaip jaunuolis – patirtimi klupsiu.
Greitai laikas sendins mane.

Gal būsiu knyga, kurios niekas neskaitė,
kuri kitiems visai neįdomi,
tarsi bėda įkyriai susiraičius,
kad protą vargintų skaitydami kiti.

O norėčiau būti tik šviesia viltim,
nešti ramybę ir dvasios brendimą,
kad mokėčiau laukti ir atpažint,
ir pati surasti teisingą sprendimą.

Vaikystė

Įsileidau į vaikystę tylą.
Pati nutilau ir nurimau.
Lyg saulėlydis, lyg saulė kyla –
rodosi, pati tyla tapau.
Ligi šiol kartais toje tyloj braidau.

Man vaikystė buvo kaip sala,
kur gyvenau su savo tyla.
Čia galėjau užsimiršusi svajot,
tyliai pasijuokt, naiviai galvot
ir pasaulį šį kitaip įsivaizduot.

Bėgo metai, bet liko vaikystės sala,
kur šviesių atminimų nedaug tebėra.
Ir tik motinos meilės dėka supratau,
kad išsaugot vaikystę – tą salą –
kokia ji bebūtų, aš privalau.

ZOFIJA KIJAUSKIENĖ

Gimė 1943 m. baigė Šiaulių pedag. institutą. Dirbo lietuvių k. ir lit. mokytoja. Virbalyje atsirado prieš daugelį metų, ištekėjus už virbaliečio. Ilgai niekam nerodė savo eilių, niekur nesispausdino. Tik bibliotekos klubas „Pavakarys“ paskatino tai padaryti. Tarp kitų kuriančių ir skaitančių savo bendraminčių ar buvusių bendradarbių šiandien jau nesunku išdrįsti atverti savo kūrybiškąją pusę. Yra spausdinusi eilių rajoniniame laikraštyje.

Zofija mėgsta jumorą, ironiją ir autoironiją. Bando rašyti ir trumpus jumoristinius prozos kūrinėlius.

Pasiklydo mano mintys,
lyg duobėto kelio smiltys.
Ieškau lapų margume,
mėlynam dangaus skliaute,
pakelės akmenyse,
balto popieriaus lape...
Gal nusinešė jas paukščiai ant sparnų?
Gal nuvyto kaip žiedai jos nuo šalnų?
Nežinau, kas joms nutiko,
praeity gal kur užstrigę pasiliko?
Pasiklausiu jauno, greito vėjo,
kur tos mano mintys pasidėjo?
Jis atsakė: aš skrajoju be minčių.
Gal ir tu niekuomet neturėjai jų?

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Pasiilgau žodžio gero ir jaukaus,
tartum vakaras rudens ramaus.
Kad paklaustų kas tyliu balsu:
ar nebūna kartais tau baisu?..

Tik nepirkit man auksinių blizgalų,
nestatykit rūmų prašmatnių,
nieko kito neprašau daugiau –
gerą žodį pasakykite verčiau.
Byra mūrai marmuru statyti,
lieka vien tik žodžiai
iš širdies sakyti.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Iriuosi per gyvenimą
tarsi per šaltą vandenį.
Kartais truputį drumzliną,
dažniausiai – gryną dumblą.
Ten priekyje kažkur – krantai gėlėti,
dar toliau – rojaus sodai pažadėti.
Plaukiu link jų artyn –
jie nuo manęs tolyn.
Ir nei sustot galiu,
ir nei ką šaukti –
belieka upės galo laukti.
Taip ir plukdys gyvenimas mane,
kol atsidursiu jo minkštam dugne...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Taip greitai verčiame gyvenimo metus,
lyg piktas vėjas rudenio lapus.
Nelieka laiko prie žmogaus prisėsti,
prie liūdesio ar džiaugsmo prisiliesti.
Vis nebaigti darbai ir reikalai.
Kuo gyvas artimas ir nesvarbu visai.
Tik išgirsti, kad jau vieta tuščia...
Tada apglėbia baugi nežinia...
O gal reikėjo tik prisėst šalia,
tik vieną žodį pasakyt. Deja...
Kai laikas perskyla į du pasaulius, –
kažko nepadarei – pajausi gailiai...

Parašyk man laišką

Daug dienų ir metų jau praėjo,
daug žiedų pavasariai pasėjo.
Vėlei grįžta paukščiai iš kraštų,
tik neatneša jie iš tavęs žinių.
Dieną naktį mintimis prašau –
parašyki laišką, – tik greičiau.
Kodėl nerašai, kodėl tyli?
Ar ant ko rašyti neturi?
Parašyk ant žalio klevo lapo,
ant ramunės žiedo balto,
ant lieknos pušies kamieno,
ant mažos gelsvos purienos.
Gal ant žalsvo stiebo rugio,
ant spalvoto sparno drugio.
Parašyk ant pilko smėlio,
ar ant balto pirmo sniego.
Parašyk...
Kad nuneštų, balto vėjo
paprašyk...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Vaikšto pilkos, vienišos moterys,
nereikalingos, kaip senos obelys.
Slenka pavargusios ne nuo darbu,
o nuo šaltos vienatvės dienų.

Namuos seniai jų niekas nelaukia,
ir į tarnybą jau nebešaukia...
Laiškus rašyti dabar nemadinga,
minčių ar laiko nuolat pristinga.

Susėskime, sakau, vienišės, gal ratu,
dalinkimės ta savo vienatve kartu.
Nelaukim, – niekas mūsų nepaguos,
greičiau jau apkalbės ar prisijuoks.

Ir pasiguoskim, kad gyvent sunku,
kad leist dienas vienai taip nuobodu.
Tiktai likimo savojo nekeikim niekada
Jaunystė, atsigręžus, pamojuos ranka...

Laukimas

Įsisupus į vilnonę, šiltą skarą,
senutėlė vėl laiškų dėžutę atidaro...
Taip kiekvieną vakarą ji su laiškais
kalbasi lyg su gerais, senais draugais.

Tie laiškai daugybę kart skaityti,
paprastu ir cheminiu jie pieštuku rašyti.
nuo senatvės kaip ir ji visi pageltę
jau dūlėsių krūvele seniai pavirtę.

Vienatvė tarsi drumzlina naktis...
Ir tik laiškai tarsi paguoda ir viltis.
Kartais nuskraidina jų išblukę žodžiai
į jaunystę, kur sušildo ir paguodžia.

Įsiklauso. Galbūt žingsniai subildės,
durys tyliai kaip kadaise sugirgždės...
Bet už lango tik žiemos tyla sruvena,
vėjas pavėlavusį dar lapą kažkur gena...

Vėl palinksta senutėlė prie laiškų,
lyg juos pirmąkart gyvenime skaitytų.
Tartum gyvą ten paveikslą būt išvydus...
Į jaunystės pievas vėl išėjus, pasiklydus...

GENUTĖ MAZILIAUSKIENĖ

Taip pat tikra virbalietė. Gimė 1942 m. Dirbo tarnautoja, daugiausia sekretore, įvairiose valstybinėse įstaigose. Nuo jaunystės linkusi prie dainų, eilių ir rankdarbių meno. Pati eilėmis kalbėti pradėjo būdama jau brandaus amžiaus, ilgai nešiojusi ir brandinusi savo kūrybiškumo daigus. Todėl dabar išsakyti save eilėmis Genutei jau yra būtinybė. Kaip ji pati sako, tas procesas dažnai atrodo skausmingai nesėkmingas. Retai kada būna patenkinta tuo, ką pavyksta parašyti. Bet liautis taip pat neišeina. Atrodo, kad taip, per kūrybiškumą, mokaisi geriau pažinti pasaulį, save. Atgaivos sielai Genutė visada ieško gamtoje, kuri niekada nenuvilia.

Kelias amžinybėn

Keliai keleliai, vingiuojantys takeliai,
viliodami mus šaukia tolumon.
Ne vieną žmogelį jie kelia
ir parveda vis tik namo.

Nuskrisčiau žvaigždės takeliu,
nors žvilgsnis lėtyn ir lėtyn...
Tačiau dar sustot negaliu,
mana ateitis pakely.

Ar daug dar žvaigždelių man švies?
Ar daug dar kelių reiks nueit,
pakol amžinybė nuves
kelionėn, kuri nesibaigs...

Bedvasis laukimas

Mano rytas pragydo bemiege naktim,
tarp blakstienų sustingusia ašara.
Padangė ruseno mėnulio dagtim,
budėjo nemigus per vakarą.

Sunki tuštuma, kai nelieka vilties
sulaukti aiškesnio likimo.
Suklupusi krūpčioji iš nevilties,
ir gelia bedvasį laukimą.

Gyvenimo tiltas

Jeigu žiedas puikiausias prabiltų,
gal giedotų svajingas giesmes.
Jeigu meilės didybė iškiltų,
gal nutrintume rūpesčius mes.

Jei vaikystė nubėgus sugrįžtų,
gal išrinktų mums kelią ne tą.
Gal ne vienas atgal atsigrįžtų,
pasvarstytų, ko laimė verta.

Nuvilnijo ir baukščiai sušvito
mūsų metai, kaip ta kometa.
Pasiilgom gyvenimo kito,
bet skolingi nuolat ir už tą,

kurį tarsi dovaną gavom
iš tavųjų dievotų akių.
Vienus laimė dainom užliūliavo,
kitus rūpesčiai slėgė vargu...

Vasara

Vasara, margoji mano vasara,
nebėk, prašau, palauk.
Leisk pasidžiaugti pasaka,
duok širdžiai atsigaut.

Kad nors akimirkai galėčiau
visus kvapus pajaust
ir tavo kilimą gėlėtą
ilgam širdin įaust.

Į šaltą žiemą atsineščiau
žiedų vaiskaus dangaus
ir net mintyse nepamesčiau
gražumo jų svaigaus.

Gražuole, dar palauk pakrūmėj,
nebėk, prašau tavęs.
Išskleisk visų spalvų margumą
ir pasaką pratęsk.

Liksiu savimi

Ta žalia žaluma
ta tyra tyruma
ta žydra žydruma
bet pilka pilkuma

Taip juoda juoduma
nors balta baltuma
ir šalta šaltuma
kaip dyka dykuma

Kaip godi goduma
alkana vienuma
taip tuščia tuštuma
atšiauri šiauruma

Aš nenoriu taip alkt
aš bijausi sušalt
ir nenoriu godėt
ir nenoriu juodėt

Liksiu aš savimi
ir balta ir juoda
taip godi mintimis
vienumoj alkana

Bedalis

Vilkdamas kojas bedalis
sustoja. Apžvelgia pasaulį...
Užmiršęs, ką buvo sumąstęs,
ką veikia šioj žemėj po saule.
Mintis svetima, jos nėra.
O viešpaties norai nežinomi...
Tuščia atminties kamara
gyveniman nesugrąžina jo.
Nežino, ar turi vaikų,
vardų jų niekaip neprisimena...
O, Dieve, ar jam ne baisu?
Už ką taip baudi jį, likime?

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Rytmety žvaigždės užmigo.
Jau vasarėlės nėra.
Lapais vis snigo ir snigo,
širdį sukausčius gėla.

Rudenio rytmetį žvarbų
šitam pasauly myliu.
Nesugalvoju sau darbo,
plika lyg medis lieku.

Mintys ir svajos apleidžia,
kūnas sužvarbo – senstu.
šydas užslinko ant veido
skirdamas taip nuo visų.

Šunimi kaukti pradėčiau
iš tos šaltos nykumos,
jeigu rašyt negalėčiau,
jeigu nebūtų dainos.

Jeigu gyvenimo vingiuos
dingtų ramybės gija,
jeigu nebūt stebuklingos
meilės manoj širdyje.

Vaiduoklis

Kažkas per naktį bastos,
šunys tamsoj aploja.
Žmogus, žmogus, ne rąstas
tylus keliu maknoja.
Vidunakčio vaiduoklis
keliauja. Kažką mąsto.
Ar kaltas? O gal duoklės
sumanė susirasti?
Gal būt, mintis kamuoja,
širdy drama gal vyksta.
Ir tamsią, gūdžią naktį
toks vienišas išnyksta...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Sužvarbęs vėjas kamine
dainas dainavo,
pastogės lentos varpeliu
akomponavo.

Sukosi lapai vilkeliu,
tyliai šlamėjo,
šuva nuamsėjo keliu,
žmogus nuėjo...

Visi žiemužės kryptimi
vėl nuskubėjo –
gamta, žmogus su viltimi
rytojun ėjo...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Nurimk, širdie,
drebėjus ir vaitojus.
Niūru šiandien –
vis tiek yra rytojus.
Praeis diena
prasmingai ar niekams,
tu – ne viena,
rūpi saviems vaikams.
Tu būtina
visiems visų vargams,
tu – MOTINA
blogiems geriems laikams.

Naktys

Šitos naktys – juodas skausmas be sapnų.
Šitos naktys – šaltas glėbys be delnų.
Kiaurą naktį skausmas kuždas su kančia,
mintys krūpčioja galvoj juoda nakčia.

Ateitis – naktinis paukštis be akių,
be jausmų klajos po erdvę neregiu.
Ir paliest sparnu padangės negalės,
be jėgų arti bedugnės vis gulės...

Pavasaris

Žiedlapiais snigo ir snigo
pavasaris mano širdies.
Sodai apsvaigę užmigo,
užkloti žiedais nakties.

Virpėjo kvepiantis oras,
lakštingala suokė treles.
Atrodė, iškrypusios tvoros
nakty išskleis šakeles.

Taip viskas atgiję žaliavo,
nakties vėjelis vaiskus
pavasariui švelniai mojavo
per žydinčius pienių laukus.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Tik truputis tiesos, tik truputis.
Tik akimirką blykstels šviesa.
Tik lašelis rasos, tik lašelis –
tu laiminga, nutviskus, tyra.

Tik sušukti tamsoj, tik sušukti.
Mintyse savo laiką atsukti,
kol išgirsi, ką nori girdėti,
pamatysi, ką nori regėti.

Ir suprasi, aiškiausiai suprasi,
klaidose savo tiesą surasi.
Ir pajausi, širdim tu pajausi,
nuo tiesos atviros užsigausi.

Bet tai tavo tiesa: nemelavo
sielos balsas liūdesio tavo,
iki šiol visa tai nepražuvo,
širdis kloniuos sustojo, užkliuvo...

Ruduo miške

Rudens tamsus dangus
žvaigždes prarijo.
O medžių lapai
ašaromis lijo.
Lyg patalu geltonu
pamiškę nuklojo.
O plikos šakos
į padangę lojo.
Kuri tamsi, niūri,
lyg nesiprausus,
užsigulė kaip kalnas
žemės ausį.
Ir viskas tapo pilka
ir apkurtę,
nebėr spalvų,
tik nuo lietaus išpurtę
kerpėtos samanos
po kojom liula,
kur tavo mintys tyliai
leidžiasi ir gula.

Dar pabūkim

Dar pabūkim,
prigludę prie beržo peties.
Dar pabūkim
kaip broliai, šakų apkabinti.
Pasimelskim
dėl savo ramios ateities –
nei vienam antrąsyk
dar neteko sugrįžti.

Pasvajokim,
kai žvaigždės mirgės vakare.
Pasidžiaukim, –
dar vasaros vakaras ilgas.
Rieškutes pasisemkim
stiprybės, rimties
ir ant savojo kelio išpilkim.

Eglė

Egle, eglele, tu žaliaskare,
ilgesį kelia žvaigždė vakarė
šviesi įstrigus viršūnėn tavo,
kur vasarėlę burklys burkavo.
Susukęs lizdą pačioj tankynėj,
vaikelius vedė, spyglelius skynė.
Švelnus ošimas nors ir spygliuotas,
žmogaus ir paukščio ramybei duotas.
Egle, egluže, ko nusiminus
stovi, liūdi, šakas panarinus,
Rytmečiui švintant, graži, auksinė,
vėjeliui pučiant ramią lopšinę,
Tu lyg motulė supi prie kelio
lizdelį saugai savo vaikelių.
Pūgoms vaitojant, tu užvadėlis,
šventėms atjojant, tu – parėdėlis.

Dar nekart

Pražydės dar nekart
tau širdis pražydės,
kai bučiuos smilkinin
švelnus vėjas,
kai priskins tau žiedų,
tuščiažiedžių žvaigždžių
ir šypsosis po kojom padėjęs.
Bus svajingai tylu,
kai ištars tau - myliu
nežinia kieno balsas laukymėj,
kai smagus nubanguos
tyrumėlis laukuos,
pasijusi iš naujo atgimęs.

Malda

Brėkštančiam rytui,
bundančiai žemei,
brangiai gimtinei,
virpančiai širdžiai,
geliančiai minčiai,
žodžiui tikriausiam,
skausmui bekraščiam,
žūčiai beprasmei,
vaiko gimimui,
savo likimui,
tyliam išėjimui
kelią nutiesia
malda.

DANUTĖ STANKŪNIENĖ

Gimė 1955 m. Virbalio bibliotekoje dirba jau 33 metus. Per trumpą laiką – gal mėnesį – parašė beveik viską, ką turi. Tiesiog toks įkvėpimo laikas buvo užėjęs. Labiau mėgsta skaityti kitų poeziją. Tai daro nuo jaunystės. „Žinau, kad geriau už M. Martinaitį ar A. Marčėną, J. Strielkūną, O. Baliukonytę... neparašysiu. Tai kam tą ir daryti? Geriau juos skaityt. Mes turim daug gerų poetų. Gali juos skaityti, o atrodys, lyg su savim pasikalbi. Poezija žavi tuo, kad mėgstamus poetus gali skaityt daugybę kartų ir jie nenusibosta. Tai ne skaitymo poreikis, tai sielos pamaitinimas...“

Iš tylos
poetai rašo eiles,
lyg dilgėlėm nuplakta siela,
lyg vaikui išsiraudojus,
poetai rašo eiles.
Pigiai pardavę,
brangiai pirkę
pasaulio ir savo tiesas,
poetai rašo eiles,
kad užrašytų ten savo vardą.
Nežino, kad kartais
savo žodžiais
mane pabučiuoja.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Neša bitės į avilius laiką –
saulėtų duburių alsą,
vėją, kvepiantį lietų,
vakarų gaivias miglas,
paukščio sparnų plazdenimą,
miško giesmes,
ryto rasas
ir tylius saulėlydžių atodūsius.
Viską surenka,
nieko nepamiršdamos,
aplieja dobiliukų žiedadulkėm
ir šildo savo ir mūsų
žiemos dienas
iki kito medunešio.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Klausosi vakaras tylos
tarsi išėjusių negrįžti
-
rašo eiles pušis
nulaužta šaka danguje
-
smilgų, raktažolių karalystėj
pasislėpusi siela
nenori rast kelio namo
-
šulinio dugne
skęsta galva lyg skristum
-
tie vakarai
su jazminų kvapais
iš vaikystės
-
kai pasaulis buvo
viskas kas ne tu

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Nepasotino, o jau apkarto
žemės duona.
Noriu tik šaltinio vandens.
Jau žinau, kad širdis
nepriklauso šitam pasauliui.
O kitam?
Ar atleista tiek bus?
Žemės dulkėm
apsunkus širdie,
nepasitiki tuo,
ką atsargiai myli.
Vis dažniau suklumpi
ant pasaulio akmens,
o bijai atsimerkt,
kad šviesos bus daugiau,
nei pakelti gali.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Vis prasilenkdavo mūsų keliai.
Vis išsiskyrusi su tavimi.
Vis su tais tik kartu,
kurie palydėdavo kelio galą
link vienišumo.
Laikinumo šešėlis
praslinkdavo siela,
ir šalnom nurasodavo pievos...
Taip praėjo gyvenimas:
aš ražienom braidžiau,
tu iškrisdavai pievų rasa,
kol mūsų keliai prasilenkdavo.

Namų dvasia
(Nijolei Miliauskaitei)

Prialsuoti namai
minčių, atsidusimų,
šnabždesių, juoko, raudų,
indų skambtelėjimų, laukimo,
ilgesio, ramybės, nerimo,
tylios liepsnos plazdėjimo,
laikrodžio tiksėjimo,
maldų, durų varstymo,
pelių krebždėjimo,
sapnų ir pabudimų –
visko, kas dabar,
pavirtę jau poezija,
gyvena
visuose kerčių šešėliuose,
sapnuoja
basas vaiko pėdas
ant baltai nušveistų grindų
ir klausosi begarsio
jų girgždėjimo...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Neištikimoji,
priešgyniaujanti,
nuolat nerami,
tu pavergtoji,
abejojanti
ir apsigaunanti,
klumpanti,
baili, išduodanti,
kenčianti, žiauri –
žmogaus širdie –
tu pasiekiama
taip dangui,
taip ir pragarui,
tavo meilės kelias –
vis per dykumą...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Vasaros dangus...
rodos, ką tik praėjo
Dievas debesimis
iš vieno skliauto pakraščio
į kitą.
Pabirę debesėliai –
tarsi pėdos.
Ar pastebėjai mane,
Viešpatie, –
skruzdėlę miško pievoj –
akimirką užsižiūrėjusią
į dangų...

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Ko liūdi,
ko ilgiesi,
nekrikštyta mano siela?
Ką burbi, nesuprasdama,
kad meldiesi.
Nežinai,
kur tavo namai, –
laukinė esi.
Kažką nujauti
ten, debesyse,
kur tavo užgimtis plauko,
bet... neprisimeni.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Kai nusileidi nuo palaiminimų kalno,
mūsų širdys apsąla susigraudinę,
dar vis laukia – kalbėk!
Kad surastume ir savo eilę, tarp tų,
kuriuos tu pažymi ir guodi
ir pažadi nebeužmiršti.
Dar mokyk mus, kaip grįžt į pradžią,
pasidaryt vaikais...
Taip tyliai ir kasdieniškai,
beveik neįtikėtinai,
įžengia į pasaulį Dievo karalystė.
Tik nenusileisk nuo palaiminimų kalno.
Kalbėk!

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Tikėjimo pradžia –
besiverianti žaizda –
nuodėmės,
aklumo,
egoizmo,
tuštybės...
Tikėjimo pilnatvė –
ta pati negyjanti žaizda,
tik su viltim išgyti...

AUDRONĖ GURINSKIENĖ

Knygelėje patalpintos taip pat virbalietės Audronės Gurinskienės tapybos darbai. Gimė 1965 m. Baigė Šiaulių dailės institutą, apsigynusi metodininkės vardą. Dirba Pajevonio ir Virbalio mokyklų dailės mokytoja. Yra surengusi kelias savo darbų parodas. Nuolat dalyvauja pleneruose, įvairiuose projektuose, konkursuose. Jos mokiniai yra daug kartų laimėję prizines rajoninių bei respublikinių konkursų vietas ir apdovanojimus.

Prabilę eilėmis...

Redaktorius .....
Dailininkė *Audronė Gurinskienė*

Knygos leidyba finansuojama iš Lietuvos Žemės ūkio ministerijos „Parama kaimo bendruomenems ir VVG“ lėšų skirtų bendruomenės „Virbalio vartai“ projektui.

Maketavo ir spausdino UAB „Baltijos kopija“,
Kareivių g. 13B, LT-2012 Vilnius